

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. De Ideis diuinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

quod mali indigni sint qui sciuntur à Deo, & si quid Deus posset obliuisci, aut ignorare, deberet illos maxime. Secundo, quod non sciuntur cum complacentia. Quæ posterior explicatio magis placet. Et quod in priori ait, Deo indignum esse &c. Intelligendum est quodammodo: alioquin enim mala scire perfectio quædam est, absolute loquendo: & imperfectio ignorantie esset in Deo, si nesciret aliquod scibile.

SECTIO IV.

De Ideis diuinis.

22. **Q**uod ad Ideas attinet, de quibus D. Thom. tota quæst. 15. aduertendum est, ideam sumi dupliciter. Primò, pro similitudine cognita, secundum quam est aliquid operabile. Sic D. Thom. q. citata art. 2. c. Ideam sumit, cum ait: *Forma domus in mente artificis est aliquid intellectum, ad cuius similitudinem domum in materia format.* Et paulò post: *In quantum Deus, inquit, cognoscit suam essentiam imitabilem à tali creatura, cognoscit eam ut propriam Ideam, & rationem huius creatura.* Similia habet in solutionibus 1. 2. & 3. argumenti. Eodem pertinet illud Exod. 25. *Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Secundò sumitur pro ipsa notione, & conceptu rei operabilis, prout illa notio potest esse principium ut eares fiat. Sic D. Thom. art. citato ad 2. Ideæ nomen accipit, cum sic ait: *Sicut artifex deus intelligit formam domus in materia, dicitur intelligere domum: dum autem intelligit formam domus ut à se speculatam, ex eo quod intelligit se intelligere eam, intelligit Ideam vel rationem domus. Deum autem non solum intelligit multas res per essentiam suam; sed etiam intelligit se intelligere multa per essentiam suam. Sed hoc est intelligere plures rationes rerum, vel plures ideas, esse in intellectu eius ut intellectas.* Eandemque Ideæ acceptionem cum superioribus agnoscunt Suarez lib. 3. de attributis cap. 5. Vasques disp. 72. cap. 1. & 2. Molina q. 15. art. 1. disp. 1. §. 1. & 2. *Altero modo:* Granad. in tractatu de Ideis diuinis disp. 2. sect. 3. Et probatur utraque ex communi loquendi usu. Nam primò quidem Idea solet appellari aliquid cognitum, ad cuius vultu imitationem aliquid efformandum est: Ideoque solet forma vel modulus vocari. Illudque cognitum est aliquando res quædam actu existens: aliquando verò est apprehensum tantum & velut obiectum phantasticum, quod operator velut imitari studeat in opere. Si autem illud obiectum imitandum dicitur Idea, ut communiter dicitur; potest & eius formalis conceptus ita vocari, sicut & fungi eodem officio. Quia conceptus formalis talis obiecti est viua quædam eius representatio.

Neque tantum conceptus formalis Idea dici potest, quatenus est obiectum actus reflexi: sed etiam per se formaliter, ut conceptus formalis est, dirigens operationem. Quia illi, etiam ut tali, conuenit Idea seu exemplaris definitio, quæ sic habet: Est forma quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem.

Ede enim dupliciter fieri potest. Primò, ex intentione intellectus, & voluntatis, in aliquid cognitum quod imitari studeant. Secundò, ex intentione solius voluntatis intendentis operari secundum cognitionem, & eam imitari, efficiendo aliquid prout cognitio exprimit efficiendum esse: quod fit ex parte intellectus per solam & directam cognitionem rei efficiendæ, absque formali reflexione supra ipsammet cognitionem. Dicitur autem in prædicta definitione, sumpta ex D. Thoma q. 3. de veritate art. 1. exemplar seu Idea esse, *forma*, scilicet ad quam, seu ad cuius similitudinem aliquid fit: *quam effectus imitatur*, actu scilicet vel aptitudine: ut enim aliquid fit exemplar, non est necesse ut aliquid fiat actu, aut faciendum sit ad eius imitationem: sed aptitudo sufficit. Videtur tamen D. Thom. q. 15. art. 4. docere oppositum. Verùm sicut cognitioni practica sufficit, et aptitudo sit regula agendi, & eò per se feratur, alioqui scientiæ & artes non essent per se practica: sic Idea sufficit aptitudo. Dicitur tertio, *ex intentione agentis determinantis sibi finem*: quæ particula significatur non satis esse quod res aliqua fiat alteri similis quomodo dicitur, ut hæc illius sit Idea: sed requiritur ut hæc similitudo intendatur ab agente, ex cognitione & voluntate imitandi aliquid cognitum, vel cognitionem ipsam. Quare si casu & præter intentionem statua formetur ad similitudinem Cæsaris, Cæsar non erit propriè illius Idea seu exemplaris causa. Causa verò in actu primo est vis dirigendi: & in actu secundo, est usus & directio actus ipsius exemplaris dirigentis: vel proxime, ut facit ipsa cognitio rei efficiendæ: vel remote, ut obiectum cognitum, ad cuius similitudinem artifex operatur. Modus autem causandi metaphoricus tantum est, & moralis. Nam Idea obiectiua sibi est, obiectum cognitum & imitandum, concurrunt tantum & inuicem metaphoricè in Ideatum. Idemque de formali Idea, id est, de cognitione operatiua, dicendum est. Nam cognitio non efficit physicè artificiatam, sed tantum dirigigit voluntatem, voluntas autem applicat potentiam executiuam, quæ vel se solâ, vel per instrumenta physicè operatur. Sicut autem qui tantum ignem applicat, non comburit nisi moraliter, multoque minus qui tantum ostendit vbi, & quomodo ignis fit applicandus: sic in artis operibus intellectus dirigens est tantum causa moralis effectus quem dirigit. Denique genus causandi est efficiens; ut docet Aristot. 9. Metaphys. cap. 2. vbi discrimen assignans inter

Explicatur
Idea definitio.

3.

Idea causat tantum moraliter.

TINO
US
VI
U.

causas efficientes per se, & per accidens; aut Polycletem aliter esse causam statuar, & aliter statuarium scilicet Polycletem per accidens; & statuarium per se. De his plura Philosophi 2. Physic. & Suar. disp. 25. Metaphys.

24. His de Idea in communi praesuppositis. Quod ad diuinas attinet, Dico primo, conceptus directi & formales, quos Deus habet de omnibus & singulis operabilibus, ut talibus, secundum propriam cuiusque rationem & differentiam individualē, esse proprias ipsorum Ideas, Deo sufficientes ad dirigendam voluntatem in ipsorum effectione: qui conceptus, ut multi sunt virtualiter, ita & multae Idea ratione diuersae: tot scilicet, quot sunt singulae res operabiles, quarum omnium illi singulari notionem propriam in Deo praesentant; & quatenus ad efficiendas ipsas possunt per se dirigere, sunt eorundem Idea. Generum verò & specierum in abstracto, Deus Ideas non habet. Tum quia non sunt producibiles in abstracto: impossibile enim est nihil nisi singulare produci. Tum etiam quia Deus non habet notitias confusas, genericas aut specificas.

Dico secundo Deum, ut operetur per Ideas illas formales, seu conceptus rerum producibilium, non egere Idea obiectiua, seu obiecto cognito, quod imitari studeat: nec debere uti vel seipso, vel alio quouis, vel e exemplari cognita dirigente ipsum ad opus, ut artifices uti solent. Nam loco talis Idea, sufficit Deo perfectissima notitia, atque propria, & distincta cuiuscunque rei effectibilis: neque est opus ut Deus intueatur aliquid quod imitatur: id enim potius imperfectionis est, & indigentiae cuiusdam, ob incertitudinem quam artifex potest aberrare ab eo quod vult efficere, aut illud minus perfecte concipere. Deus autem perfectissime facit id quod vult: neque eget alia regula, quam sua cognitionis.

Dico tertio, Deum tamen uti posse obiecto cognito, etiam creato, non quia sit necessitas: sed quia potest causalitatem exemplarem ei communicare. Potest enim uti seipso seu essentia sua, vel entitate, ut obiecto imitabili, quemadmodum ait S. Thom. q. 15. art. 2. corp. maxime quoad rationes eas,

in quibus creatura Deo magis assimilantur, & eius quaedam imagines sunt iuxta illud Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Potest quoque uti aliqua similitudine externa, existente vel possibili: quod non magis est inconueniens, quam Deum posse uti concuissis creatis finalibus, vel coefficientibus, ut saepe videtur: sed ut ea utatur, non est opus.

Ex his collige Ideas diuinas pertinere ad scientiam Dei practiceam, vel obiectiuam, si loquamur de Ideis obiectiuis: vel formaliter, si loquamur de Ideis formalibus, quae sunt ipsae cognitiones diuinae rebus ut a se producibilibus.

SECTIO V.

Refutatur quaedam opinio contraria.

Contra doctrinam praecedentem sententiunt Durand, in 1. dist. 36. q. 3. Scor. dist. eadē q. 4. Gabriel d. 35. q. 5. a. 2. cōcl. 4. qui eandem sententiam tribuit Ochamo initio eiusdem quaest. Aliacensis in 1. q. 6. art. 2. Bassol. d. 36. q. 2. a. 2. affirmant: res ipsas creabiles esse Ideas diuinas secundum esse quod habent, ut sunt à Deo conceptae. Sed ille modus loquendi est à communi vsu & à veritate alienus. Non enim solet Idea dici res ipsa, quae est faciēda, sed alia imitanda: Idque postulat ipsa definitio Ideae, *Est forma quam effectus imitatur* &c. Res autem illae sunt eadem ipsae quae fiunt: Deus enim id ipsum quod cognoscit, operatur; & non est aliud quod Deus videt, aliud quod facit: alioqui vel Deus non cognosceret directe & proprie id quod facit: vel acquireret nosam cognitionem ex operum suorum effectione, quod est falsum. Quare si id quod fit à Deo, & Idea secundum quam fit, debent esse diuersa, sicut debent, ut inter illa sit verè imitatio; necesse est id quod à Deo fit, non esse eadem, etiam prout est in eius cognitione obiectiue, ut loquuntur Auctores citati, quia non est aliud quod cognoscitur, & quod fit. Ad idem confirmandum Didacus Ruis. disp. 82. sect. 2. & 3. adducit multa sanctorum Patrum testimonia, quibus accedit communis consensus Theologorum, quorum plurimos citat sect. 2. num. 1. Addit etiam plures alias rationes, sed minus efficaces, quam quae à nobis allata est, sumpta ex ipsa definitione exemplaris, *Est forma quam effectus imitatur* &c. Obijciunt primo Durandus, & alij supra citati, definitionem Ideae conuenire rebus ipsi creabilibus, quia sunt forma, seu obiectum à Deo cognitum, ad cuius imitationem, ex intentione agentis, producantur. Nam Deus tales intendit eas producere, quales praecipit. Ergo ipsae res creabiles sunt Ideae.

Respondet negando antecedens. Nam idem non fit ad sui ipsius imitationem, sed imitatio, quae est similitudo, & imago, requirit necessarīo distinctionem realem. Quare rebus ipsi creabilibus non conuenit illa particulae definitionis, *quam effectus imitatur.* Confirmatur, quia idea est exemplar & prototypum eius quod fit ad illius imitationem. Id autem quod fit ad imitationem exemplaris seu prototypi, est illius imago & similitudo. Atqui ex omnium consensu non est imago & similitudo, nisi inter distincta realiter. Nam idem non est seipsum imago: & idem non est sibi ipsi simile, sed plane idem.

Obijciunt secundo, eodem modo philo-

Non eget Deus Ideis obiectiuis: potest tamen illis uti.

D. Thom.

q. 15.

art. 2.

corp.

maxime

quoad

rationes

eas,

in quibus

creatura

Deo magis

assimilantur,

& eius

quaedam

imagines

sunt iuxta

illud

Genes. 1.

Faciamus

hominem

ad imaginem

&

similitudinem

nostram.

Potest

quoque

uti

aliqua

similitudine

externa,

existente

vel

possibili:

quod non

magis

est

inconueniens,

quam

Deum

posse

uti

concuissis

creatis

finalibus,

vel

coefficientibus,

ut saepe

videtur:

sed

ut

ea

utatur,

non

est

opus.

Ex

his

collige

Ideas

diuinas

pertinere

ad

scientiam

Dei

practiceam,

vel

obiectiuam,

si

loquamur

de

Ideis

obiectiuis:

vel

formaliter,

si

loquamur

de

Ideis

formalibus,

quae

sunt

ipsae

cognitiones

diuinae

rebus

ut

a

se

producibilibus.

Durand.
Scor.
Gab.
Bassol.
Allig.

Res crea-
biles non
sunt sui
ipsarum
Ideae.

Ruis.

26.

Definitio
Ideae, magis
illis appropi-
atur.